

KYSELYLOMAKE: FSD2672 OPETTAJIIN KOHDISTUVA HÄIRINTÄ JA VÄKIVALTA 2008

QUESTIONNAIRE: FSD2672 FINNISH TEACHER VICTIMISATION 2008

Tämä kyselylomake on osa yllä mainittua Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa.

Kyselylomaketta hyödyntävien tulee viitata siihen asianmukaisesti lähdeviitteellä.

Lisätiedot: <http://www.fsd.uta.fi/>

This questionnaire forms a part of the above mentioned dataset, archived at the Finnish Social Science Data Archive.

If the questionnaire is used or referred to in any way, the source must be acknowledged by means of an appropriate bibliographic citation.

More information: <http://www.fsd.uta.fi/>

Detta frågeformulär utgör en del av den ovannämnda datamängden, arkiverad på Finlands samhällsvetenskapliga dataarkiv.

Om frågeformuläret är utnyttjat eller refererat till måste källan anges i form av bibliografisk referens.

Mer information: <http://www.fsd.uta.fi/>

OPETTAJAKYSELY 2008

**Tämän lomakkeen kysymyksiin vastanneet
PYSYVÄT TUNTEMATTOMINA.**

Hyvä opettaja

Opettajiin työnsä yhteydessä kohdistuva väkivalta ja häirintä ovat keskeisiä työturvallisuuden vaikuttavia tekijöitä. Kaikkia tapauksia ei ilmoiteta työsuojeluvaltuutetuille tai viranomaisille, ja valtaosa niistä jääkin piiloon. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on mitata opettajiin työssään kohdistuvan väkivallan ja häirinnän yleisyyttä ja määrää.

Tutkimuksen tekee Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, joka on oikeusministeriön alainen tieteellinen tutkimuslaitos. Sen lakisääteisenä tehtävänä on harjoittaa riippumatonta oikeuspoliittista tutkimusta.

Tutkimukseen osallistuu yhteensä 70 koulua. Tilastokeskus on arponut koulut oppilaitosrekisteristä.

Lomakkeeseen vastataan **nimettömästi**. Älä kirjoita nimeäsi kyselylomakkeeseen. Tiedot tullaan käsittelemään ehdottoman luottamuksellisesti eikä myöskään koulujen nimiä julkisteta raportoinnissa.

Toivomme, että kaikki opettajat vastaisivat kyselyyn, jotta sen tulokset olisivat luotettavia. **On tärkeää, että vastaat tutkimukseen, vaikka sinuun ei olisi kohdistunut väkivaltaa tai häirintää oppilaiden tai heidän huoltajiensa taholta. Vain siten tutkimus voi tuottaa oikeasuhtaisen kuvan ilmiön yleisyydestä.**

Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos on toteuttanut vastaavan tutkimuksen vuonna 1998. Vuoden 1998 lomakkeen tavoin myös tässä lomakkeessa on kysymyksiä siitä, miten opettajat suhtautuvat nuorten rikollisuuteen.

Opetusministeriö tukee tutkimusta. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ on tutustunut kyselylomakkeeseen ja suosittelee tutkimukseen osallistumista.

Palauta kyselylomake täytettynä ja kuoreen suljettuna omassa koulussasi olevalle tutkimuksen yhteyshenkilölle **16. 5. 2008 mennessä**.

Kiitos avustasi!

Janne Kivivuori
Tutkimusjohtaja, professori
Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Venla Salmi
Tutkija, kasvatustiet. tri
Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos
010 366 5350
venla.salmi@om.fi

OPETTAJAKYSELY 2008

1. Koulu: _____

2. Oletko toiminut opettajana koko lukuvuoden 2007–08 ajan eli elokuusta 2007 lähtien?

1 olen

2 en ole, olen toiminut opettajana _____ kuukautta lukuvuonna 2007–08

3. Oletko opettanut tässä koulussa koko lukuvuoden 2007–08 ajan eli elokuusta 2007 lähtien?

1 olen

2 en ole, olen opettanut tässä koulussa _____ kuukautta lukuvuonna 2007–08

4. Sukupuoli: 1 nainen 2 mies

5. Syntymävuosi: _____

6. Kuinka monta vuotta olet toiminut käytännön opetustyössä? _____ vuotta

7. Mikä seuraavista kuvaa nykyistä tehtävääsi parhaiten? Jos sinulla on useita tehtäviä, vastaa sen mukaan mihin käytät eniten aikaa:

1 opettaja

2 erityisopettaja

3 koulun johtotehtävät

4 koulunkäyntiavustaja

5 sijainen

6 muu, mikä? _____

8. Oletko joskus opettanut jotakin erityisryhmää tai ryhmää, jossa on erityisopetuksen oppilaita?

1 en ole

2 olen; erillistä erityisopetusryhmää, jossa on vain erityisopetukseen siirrettyjä oppilaita

3 olen; tavallista luokkaa, jossa on myös erityisopetusta saavia oppilaita

9. Oletko opettanut jotakin erityisryhmää tai ryhmää, jossa on erityisopetuksen oppilaita lukuvuoden 2007–08 aikana?

1 en ole

2 olen; erillistä erityisopetusryhmää, jossa on vain erityisopetukseen siirrettyjä oppilaita

3 olen; tavallista luokkaa, jossa on myös erityisopetusta saavia oppilaita

10. Ympäröi ne luokkatasot, joita olet lukuvuoden 2007–08 aikana opettanut:

peruskoulu

lukiotaso

ammattillinen oppilaitos

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

L

A

11. Oletko kuluneen lukuvuoden 2007–08 aikana osallistunut työnantajasi kautta koulutukseen, jolla on pyritty lisäämään työturvallisuutta, varautumaan ennalta uhkatilanteisiin jne.? (Voit valita monta kohtaa.)

1 en ole

2 olen osallistunut itsepuolustuskurssille

3 olen osallistunut muuhun turvallisuuskoulutukseen

OSA I

NUORTEN RIKOLLISUUTTA KOSKEVAT NÄKEMYKSET JA KÄSITYKSET

Seuraavassa on joukko väitteitä. Oletko samaa vai eri mieltä? Vastaa rengastamalla valitsemasi kohta.

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	vaikea sanoa	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä
12. Kansalaistottelemattomuus (vallitsevan lainsäädännön vastainen toiminta) on oikeutettua, jos siten voidaan suojella luontoa.....	1	2	3	4	5
13. Murrosiän aikana nuorten ajoittainen lainvastainen toiminta on normaalia.....	1	2	3	4	5
14. Ongelmakodista tuleva nuori on tehnyt rikoksen. Mielestäni häntä pitää rangaista <i>lievemmin</i> kuin nuorta, jolla on paremmat kotiolot.....	1	2	3	4	5
15. Nuorisorikollisuus vähenee vain, jos koko yhteiskuntaa muutetaan.....	1	2	3	4	5
16. Nuorten tekemät rikokset johtuvat usein mielenterveyden häiriöistä.....	1	2	3	4	5
17. Nuoret rikkoivat turkisliikkeen ikkunan, koska he halusivat puolustaa tarhakettujen oikeuksia. Mielestäni nuoret tekivät oikein.....	1	2	3	4	5
18. On ymmärrettävää, että nuorten luova toiminta johtaa joskus laittomuuksiin.....	1	2	3	4	5
19. Lakia rikkova nuori viestittää pahaa oloaan.....	1	2	3	4	5
20. Kerrostalon omistaja piti taloa tyhjänä. Asunnottomat nuoret valtasivat sen käyttöönsä. Mielestäni nuoret tekivät <i>väärin</i> . He loukkasivat omistajan oikeutta.....	1	2	3	4	5

	täysin samaa mieltä	jokseenkin samaa mieltä	vaikea sanoa	jokseenkin eri mieltä	täysin eri mieltä
21. Nuorten rikokset ovat mitättömiä verrattuna talousrikollisten ja keinottelijoiden tekoihin.....1		2	3	4	5
22. On yksilön omasta tahdosta kiinni, ryhtyykö hän rikolliseksi vai ei.....1		2	3	4	5
23. Suomeen tullut pakolainen teki rikoksen. Hänen entisessä kotimaassaan teko on sallittu. <i>Mielestäni häntä pitää rangaista lievemmin kuin saman teon tehnyttä suomalaista.....1</i>		2	3	4	5
24. Lain noudattaminen on tärkeämpää kuin luova toiminta.....1		2	3	4	5
25. Tyttö, joka joutuu raiskatuksi kävellessään yksin pimeällä, saa syyttää ainakin osaksi itseään.....1		2	3	4	5
26. Nuori latsasi internetistä elokuvan ja jakoi sitä eteenpäin vertaisverkossa, jotta muutkin saisivat sen ilmaiseksi. Mielestäni nuori teki oikein.....1		2	3	4	5

27. Mitkä tekijät aiheuttavat ja lisäävät käsityksesi mukaan nuorison lainvastaista käyttäytymistä?

Lue ensin seuraavat vaihtoehdot läpi. Merkitse sitten kunkin tekijän osalta: 1="ei vaikuta lainkaan", 2="on vähäinen vaikutus", 3="on vaikutusta", 4="on suuri vaikutus" tai 5="on erittäin suuri vaikutus".

Yritä käyttää koko asteikkoa yhdestä viiteen. Jos olet sitä mieltä, että kaikilla alla olevilla tekijöillä on vaikutusta, niin yritä kuitenkin erotella niiden suhteellista merkitystä nuorisorikollisuuden aiheuttajina.

	Ei vaikuta lainkaan	On vähäinen vaikutus	On vaikutusta	On suuri vaikutus	On erittäin suuri vaikutus
Liian salliva kasvatus	1	2	3	4	5
Liian ankara kasvatus	1	2	3	4	5
Nuoren huono asuinympäristö	1	2	3	4	5
Koulukurin heikentyminen	1	2	3	4	5
Mielenterveyden häiriöt	1	2	3	4	5
Liian korkea rikosoikeudellisen vastuun ikäraja (15 vuotta)	1	2	3	4	5
Nuorille ominainen kokeilunhalu	1	2	3	4	5
Alhainen kiinnijäämisriski	1	2	3	4	5
Rakentavien vapaa-ajan toimintojen puuttuminen	1	2	3	4	5
Yhteiskuntamoraalin yleinen rapautuminen	1	2	3	4	5
Murrosikä	1	2	3	4	5
Nuoren alhainen älykkyystaso	1	2	3	4	5
Huono seura	1	2	3	4	5
Tekijä on itse joutunut aiemmin uhriksi	1	2	3	4	5
Huonot kotiolot	1	2	3	4	5
Huumeiden käyttö	1	2	3	4	5
Alkoholin käyttö	1	2	3	4	5
Nuorten liiallinen ymmärtäminen	1	2	3	4	5
Iltapäivälehtien lööpeistä saadut vaikutteet	1	2	3	4	5
Internetistä saadut vaikutteet	1	2	3	4	5
Yksilön perinnöllinen (geneettinen) alttius aggressioon	1	2	3	4	5

OSA II

OPPILAIDEN OPETTAJAAN KOHDISTAMA HÄIRINTÄ JA VÄKIVALTA

- **Lomakkeen seuraavat viisi sivua käsittelevät ongelmatilanteita, joita oppilaat ovat aiheuttaneet opettajalle**
- **Kysymyksiä on seuraavista tilanteista: loukkaava käytös, seksuaalinen häirintä, väkivallan uhka, fyysinen väkivalta ja muu häirintä.**
- **Älä ilmoita samaa tapahtumaa useammassa kohdassa.**
- **Jos vastaustila ei riitä, voit jatkaa sivun kääntöpuolelle.**

MUU OPPILAIKEN HARJOITTAMA HÄIRINTÄ

77. Ovatko oppilaat koskaan opettajaurasi aikana kohdistaneet Sinuun muuta häirintää? (esim. asuntoon tai muuhun omaisuuteen kohdistuva ilkivalta, lastesi kiusaaminen, kotirauhan häirintä jne.).

0 ei → siirry seuraavalle sivulle

1 on

78. Onko Sinuun kohdistunut häirintää lukuvuoden 2007–08 aikana?

1 ei

2 on, _____ tapausta

79. Kun Sinuun viimeksi kohdistui häirintää oppilaiden taholta, niin minkälaisesta teosta oli kyse?

1 häirintäsoitto kotiisi

2 asuntoosi kohdistunut vahingonteko

3 autoosi kohdistunut vahingonteko

4 muuhun omaisuuteesi kohdistunut vahingonteko

5 lapseesi kohdistunut (henkinen tai fyysinen) kiusaaminen

6 muuhun sukulaiseesi kohdistunut (henkinen tai fyysinen) kiusaaminen

7 oppilaat levittivät sinusta perättömiä juoruja

8 oppilaat kirjoittivat sinusta koulun seinille

9 muu teko, mikä: _____

80. Tiedän tai epäilen, että kyseisen teon teki

1 tyttö

2 poika

3 kaksi tai useampia tyttöjä

4 kaksi tai useampia poikia

5 sekaryhmä

6 en tiedä

81. Tekijä oli/tekijät olivat: 1 omasta koulusta 2 muusta koulusta 3 en tiedä

82. Tiedän tai epäilen tekijän/tekijöiden olleen noin _____ -vuotias/vuotiaita ja _____ luokkatasolta (arvioi, jos et tiedä; jos kyseessä oli ryhmä, arvioi enemmistön tai päävastuullisen ikä ja luokkataso; jätä kohta tyhjäksi, jos arviointi on mahdotonta).

83. Tuliko tämä tapaus seuraavien tahojen tietoon? (Ympäroi kohta, jos tiedät tapauksen tulleen asianomaisen tahon tietoon riippumatta siitä, kuka ilmoitti asiasta taholle. Valitse kohta myös siinä tapauksessa, että itse olet esim. rehtori tai työsuojeluvaltuutettu.)

1 tekijän/tekijöiden vanhemmat

2 rehtori

3 työsuojeluvaltuutettu

4 poliisi

OSA III

OPPILAAN VANHEMPIEN TAI MUIDEN AIKUISHUOLTAJIEN OPETTAJAAN KOHDISTAMA HÄIRINTÄ JA VÄKIVALTA

- **Edelliset kysymykset käsittelivät oppilaiden opettajaan kohdistamaa häirintää.**
- **Seuraavilla kolmella sivulla kysytään, onko joku oman koulusi oppilaan vanhempi tai muu aikuishuoltaja kohdistanut sinuun uhkaa tai väkivaltaa.**
- **”Muu aikuishuoltaja” viittaa kaikkiin aikuisiin, jotka ovat oppilaaseen läheisyydessä (esim. isä- ja äitipuolet, isovanhemmat, aikuiset sisaret ja muut sukulaiset)**
- **Kysymykset eivät siis koske esimerkiksi tilanteita, joissa oppilaan alaikäinen sisarus tai ystävä on kohdistanut sinuun uhkaa tai väkivaltaa.**
- **Ensin kysytään loukkaamisesta sekä uhkauksista ja uhkatilanteista. Ilmoita tässä kokemus/kokemukset, joihin ei ole liittynyt fyysistä väkivaltaa ja joissa kokemasi uhka on liittynyt sanottuun tai uhkaaviin eleisiin.**
- **Sen jälkeen kysytään erikseen tilanteista, joihin on liittynyt fyysistä väkivaltaa. Tällöin kyse on ollut tilanteesta, jossa uhkaaja on vähintään koskettanut sinua uhkaavalla tavalla.**

Nykyään koulumaailmassakin esiintyy toisinaan sellaista, että joku uhkaa opettajaa oikeudellisilla toimenpiteillä. Oikeudellisilla toimenpiteillä uhkaamista on esimerkiksi se, että uhkaa tehdä rikosilmoituksen, uhkaa asian viemisellä oikeuteen tai hallintokantelulla.

107. Onko sinulle sattunut mitään seuraavista?

	Onko sinulle sattunut tällaista <u>koskaan</u> opettajaurasi aikana?	Onko sinulle sattunut tällaista kertaakaan <u>lukuvuoden 2007–08</u> aikana?
Oman koulusi oppilas on uhannut sinua oikeudellisella toimenpiteellä	1 ei ole 2 on	1 ei ole 2 on, ____ kertaa
Oppilaan vanhempi on uhannut sinua oikeudellisella toimenpiteellä	1 ei ole 2 on	1 ei ole 2 on, ____ kertaa
Oppilaan muu aikuishuoltaja on uhannut sinua oikeudellisella toimenpiteellä	1 ei ole 2 on	1 ei ole 2 on, ____ kertaa
Oppilas on tehnyt sinusta rikosilmoituksen	1 ei ole 2 on	1 ei ole 2 on, ____ kertaa
Oppilaan vanhempi tai muu aikuishuoltaja on tehnyt sinusta rikosilmoituksen	1 ei ole 2 on	1 ei ole 2 on, ____ kertaa

Lopuksi vielä muutama kysymys ongelmatilanteisiin puuttumisesta.

108. Jos havaitset koulun alueella tai sen lähellä seuraavia tilanteita, puututko **itse heti** tilanteeseen?

Puuttumisella tarkoitetaan tässä omaa konkreettista väliintuloa tai suullista lopettamiskehotusta (ei esim. poliisille soittamista, toisen opettajan/rehtorin hakemista paikalla tai vastaavaa). Jos sinulle ei ole sattunut tällaista, vastaa sen mukaan, miten arvelisit toimivasi.

	Puutun/puuttuisin itse välittömästi tällaiseen tilanteeseen:				
	en koskaan	harvoin	joskus	useimmiten	aina
Joukko koulusi oppilaita meluaa ja käyttäytyy häiritsevästi koulun yhteisissä tiloissa esim. ruokalassa	1	2	3	4	5
Kaksi koulusi 15-vuotiasta oppilasta tappelee koulun pihalla koulupäivän aikana	1	2	3	4	5
Kaksi koulusi 15-vuotiasta oppilasta tappelee kunnan keskustassa kouluajan ulkopuolella	1	2	3	4	5
Koulusi oppilas polttaa tupakkaa koulun piha-alueella paikassa, jossa tupakointi on kielletty	1	2	3	4	5
Koulusi oppilas nimittelee toista oppilasta loukkaavasti	1	2	3	4	5
Näet ruokakaupassa, että kassa myy koulusi 15-vuotiaalle oppilaalle olutta	1	2	3	4	5

KIITOS OSALLISTUMISESTA!

Tiedot ovat nimettömiä ja luottamuksellisia.

Sulje vastaus kuoreen ja palauta vastaus koulusi yhteyshenkilölle.